

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-методичної конференції,

(Шостка, 20 квітня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

УДК 378.18:330.53

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – ОСНОВА ВИЩОЇ ШКОЛИ

А.М. Шкіра, А.А. Шкіра

Хіміко-технологічний коледж імені Івана Кожедуба
Шосткинського інституту Сумського державного університету
вул. Інститутська, 1, м. Шостка, 41100
ashkira@ukr.net

Самостійна робота студентів на сучасному етапі повинна стати основою вищої освіти, важливою частиною процесу підготовки фахівців. Ця особлива форма навчальної діяльності спрямована на формування самостійності студентів і засвоєння ними сукупності знань, вмінь, навичок, що здійснюється за умови запровадження відповідної системи організації всіх видів навчальних занять.

Основні функції самостійної роботи студентів полягають у засвоєнні систематизованих знань з дисципліни, у формуванні вмінь і навичок, самостійного їх оновлення і творчого застосування, в умінні студентів вчасно передбачати й оцінити як можливий результат, так і саме виконання завдання, в умінні вчасно коригувати свою діяльність та у формуванні самостійності, як риси характеру.

Саме самостійна робота створює умови для розвитку мислення студентів. Розвиток активного мислення студентів - це основна формула процесу навчання. А таке мислення можна розвинути, лише здійснюючи систематичну самостійну роботу студентів як на заняттях, так і в позалекційний час.

Досягти високої ефективності самостійної роботи студентів можна тільки при забезпеченні комплексного підходу, що включає:

- чітке планування і нормування цієї роботи;
- достатнє учбово-методичне забезпечення і створення необхідних матеріально-технічних умов;
- забезпечення консультаціями;
- контроль.

Важливим у цьому процесі є усвідомлення істини, що самостійна робота за своєю сутністю передбачає максимальну активність кожного, хто навчається. Бо, справді, навчитись чогось можна лише працюючи активно, самостійно роблячи певні висновки у процесі спостережень, проведення аналізу явищ, подій, співставлення їх, встановлення взаємозв'язків між ними.

При плануванні й організації самостійної роботи можна виходити з наступних положень:

- кожна самостійна робота повинна мати конкретну мету;
- студент повинен знати порядок, методи виконання роботи й умови досягнення мети;
- обов'язкове надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи (у якій послідовності працювати, з чого починати, як перевірити свої знання). За окремими завданнями студенти мають отримати пам'ятки;
- завдання для самостійної роботи повинні бути диференційованими і забезпечувати принцип поступового переходу від одного рівня до іншого;
- здійснення індивідуального підходу при виконанні самостійної роботи. Індивідуальні завдання можуть виконувати за бажанням усі студенти або окремі з них (які творчо обдаровані, вимогливі, мають великий досвід практичної діяльності, навчання та роботи за кордоном, тощо). Індивідуалізація самостійної роботи сприяє самореалізації студента, розкриваючи в нього такі грані особистості, які допомагають професійному розвитку;
- самостійна робота повинна бути організованою на основі принципу проблемності навчання й інтеграції різних її видів;

- звести до мінімуму шаблонне виконання самостійної роботи тому, що вона повинна сприяти формуванню грамотного професіонала, творчо мислячої людини, розвитку ініціативи і самостійності в прийнятті рішень.

Самостійна робота студентів поділяється на аудиторну і позааудиторну.

Існують усні та письмові види самостійних робіт.

Формами контролю самостійної роботи є іспити, заліки, захист курсових робіт і індивідуальних завдань, семінарські заняття, домашні контрольні роботи, практичні заняття, тестове опитування, колоквиум, евристична бесіда, полеміка, диспут.

Усі форми контролю самостійної роботи можна об'єднати у два блоки: опорний контроль та ігровий контроль. До опорного відносяться такі види контролю, як конспектний, навчальний, довідково-нормативний, реферативний, проектний та реальний. До ігрового відносяться - кросвордний, ребусний і диктантовий види контролю.

При керуванні позааудиторною самостійною роботою треба:

- чітко сформулювати тему заняття, перелічити основні її розділи, звернути увагу на основні та додаткові питання теми;

- надати перелік літератури, контрольні завдання і рекомендації до їх виконання;

- визначити теми, які студенти повинні вивчити перед і після вивчення даної теми.

При написанні розділів методичних вказівок для позааудиторної роботи студентів викладачу необхідно вказати:

- назву, мету і план теми;

- основні поняття теми;

- теоретичні відомості;

- список використаних джерел;

- контрольні питання і завдання.

Також треба визначити вихідний рівень знань і вмінь, необхідних для досягнення мети.

Самостійна робота студентів потребує чіткої організації, планування, системи й певного керування (обсяг завдань, типи завдань, методичні рекомендації щодо їхнього виконання, аналіз передбачуваних труднощів, облік, перевірка та оцінювання виконаних робіт), що сприяє підвищенню якості навчального процесу. Успіх цієї роботи багато в чому залежить від бажання, прагнення, інтересу до роботи, потреби в діяльності, тобто від наявності позитивних мотивів. Велике значення під час самостійної роботи студента мають його спрямованість, психологічна готовність, а також певний рівень бази знань, на який будуть нашаровуватися нові знання. Переважна кількість дій студента має бути самостійною. Кожен з елементів завдання-задачі має спонукати студента до того, щоб він сам приймав рішення, порівнював умови, здійснював необхідний інформаційний пошук тощо. Це також сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів та підвищенню ефективності навчання.

Будь-яка діяльність потребує не тільки знань, а й умінь. Можна знати і не вміти. Отже, вміння - це знання в дії. Тому важливо спонукати студентів до подолання бар'єру страху перед необхідністю висловити свою думку.

Доцільним у розвитку навичок самостійної роботи є переконання студента, що він здатний, може, тобто збудити віру в свої сили.

Список літературних джерел

1. Чебан Т.М. Комплексний та системний підхід до організації самостійної роботи студентів як шлях підвищення її ефективності: Вісник ХНТУ № 3 (23), 2005.

2. Методичні рекомендації з розробки навчально-методичного забезпечення спеціальності. Укладачі: Примак Т.М., Рогальський Ф.Б. – Херсон, 2007 – 52 с.